

Drugi opći štrajk hrvatskih liječnika

mr.sc. Ivica Babić, dr.med. spec.pilmolog

Sažetak

Prikazana su događanja nakon 1. općeg sabora hrvatskih liječnika, ukidanje radne obveze, uspostavljanje socijalnog dijaloga između Vlade RH kao poslodavca i Hrvatskog liječničkog sindikata, dio događanja u svezi potpisivanja Strukovnog kolektivnog ugovora za liječničku i stomatološku djelatnost, problemi s primjenom kolektivnog ugovora, razlozi za pokretanje 2. općeg štrajka liječnika, način zabrane štrajka i radnje poduzete u svrhu zaštite statusa hrvatskih liječnika.

Ključne riječi: Liječnici, Hrvatska, štrajk, Hrvatski liječnički sindikat.

Na prvom općem saboru hrvatskih liječnika usvojena je Deklaracija o zaštiti dostojanstva hrvatskih liječnika. Nakon jasne i nedvojbene potpore koju su iskazali sudionici Sabora, Hrvatski liječnički sindikat (u daljnjem tekstu HLS) nastavio je aktivnosti s ciljem zaštite staleških interesa liječnika ponašajući se legalistički, a istovremeno poštujući nametnutu radnu obvezu.

Tijekom 2003. godine u više navrata HLS je pokušavao uspostaviti socijalni dijalog s Vladom i resornim ministrom, ali bezuspješno. O svim zbivanjima smo izvijestili europsku liječničku sindikalnu udruhu FEMS čiji smo redovni član. U srpnju 2003. godine donesen je Zakon o zdravstvenoj zaštiti **(1)**, Zakon o liječništvu **(2)**, i Zakon o stomatološkoj djelatnosti **(3)**, a pri tome je iz javne rasprave izuzet HLS iako je obzirom na sadržaj navedenih zakona za to bio zainteresiran. Člankom 159. Zakona o zdravstvenoj zaštiti **(1)** definirana je radna obveza na što je HLS Ustavnom sudu podnio zahtjev za ocjenu ustavnosti članka 159. Zakona o zdravstvenoj zaštiti. Unatoč požurnicama Ustavni sud RH još se nije o tome očitovao.

Nakon provedenih parlamentarnih izbora i promjenom vlasti u RH uspostavlja se prekinuti socijalni dijalog između novoizabrane Vlade RH i HLS-a. Vlada RH 6.siječnja 2004. godine ukinula je radnu obvezu liječnicima. Tijekom 2004. godine vođeni su intenzivni pregovori o strukovnom kolektivnom ugovoru za liječniku i stomatološku djelatnost. Svaku aktivnost usmjerenu ka definitivnom rješavanju statusa liječnika kroz strukovni kolektivni ugovor, Sindikat medicinskih sestara i tehničara i Samostalni sindikat u djelatnosti zdravstva i zdravstvenog osiguranja su nastojali zaustaviti. Pitanje strukovnog kolektivnog ugovora za liječničku i stomatološku djelatnost bilo je dva puta na dnevnom redu Gospodarsko socijalnog vijeća (GSV), tripartitnog tijela na državnoj razini kojeg čine predstavnici Vlade, poslodavaca i sindikata. Sukladno preporuci GSV-a, dogovoreno je između resornog ministra i HLS-a da se pristupi pregovorima o Kolektivnom ugovoru za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja **(4)**, a ujedno su nastavljeni daljnji pregovori o Strukovnom kolektivnom ugovoru za liječničku i stomatološku djelatnost. Pregovori su okončani u prosincu 2004. godine i 8.prosinca iste godine potpisani su Kolektivni ugovor za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja te dodatak-strukovni kolektivni ugovor za liječničku i stomatološku djelatnost.

Unatoč postignutog sporazuma između sindikata sudionika u pregovorima o Kolektivnom ugovoru, HLS i resornog ministra, vrlo brzo nakon potpisivanja kolektivnog ugovora Sindikat medicinskih sestara i tehničara i Samostalni sindikat u djelatnosti zdravstva i zdravstvenog osiguranja nizom aktivnosti nastojali su osporiti primjenu Strukovnog kolektivnog ugovora. Po provedenoj obveznoj proceduri o raspisivanju referenduma **(5)** uspješno je proveden referendum na koji je izišlo 85% svih liječnika u RH od toga je 99,9% glasovalo za Strukovnog kolektivnog ugovora. Ugovor je također jednoglasno prihvaćen na Glavnom odboru Hrvatskog liječničkog sindikata i skupštini Hrvatskog liječničkog sindikata. Vlada RH nakon potpisivanja Strukovnog kolektivnog ugovora nije htjela izvršavati svoje ugovorom preuzete obveze i pozivala se na neutemeljene formalne razloge.

Jednoglasno prihvaćanje strukovnog kolektivnog ugovora i rezultati referenduma obvezali su vodstvo HLS-a da ustraje u borbi za primjenu potpisanog ugovora. Budući da smo iscrpili sve mogućnosti, osim štrajka, ponovo smo bili prisiljeni organizirati opći štrajk. Ovaj put štrajk je najavljen poslodavcu sukladno Zakonu o radu čl.213 **(6)**, za 11.travnja 2005. godine, a zahtjevi HLS-a bili su: zaštita socijalnih i gospodarskih interesa liječnika ispunjavanjem obveza preuzetih Dodatkom Kolektivnog ugovora za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja – Strukovni kolektivni ugovor za liječničku i stomatološku djelatnost od 08. prosinca 2004. godine. Unatoč iskazanoj dobroj volji HLS-a i formalnim mogućnostima da se spor riješi u postupku mirenja, rezultat je bio negativan. Svojom

Uredbom o dodatku na plaću doktora medicine i doktora stomatologije (7) Vlada je pokušala otupiti sindikalnu oštricu i zaustaviti štrajk. Zbog neslaganja poslodavca s poslovima koji se ne smiju prekidati tijekom štrajka, provedena je zakonom obvezujuća arbitraža. Nakon provedene arbitraže određeno je da se tijekom štrajka obavljaju poslovi koji je naveo HLS u svojoj najavi štrajka, a to su poslovi koji se obavljaju tijekom dežurstva i pripravnosti u radne dane, neradne dane i blagdane s brojem izvršitelja koji je predviđen za taj oblik rada. I ovaj put poslodavac je pokušao zamjenom teza stvoriti zabunu i nejasnoće kod liječnika i kod pacijenata. Štrajk je ponovo bio usmjeren prema poslodavcu, uz maksimalnu zaštitu pacijenata sukladno važećim europskim standardima. Nažalost, Vlada se nije ponašala kako poslodavac koji želi riješiti spor već je posegnula za svojim ovlastima kao izvršna vlast i na taj način nastojala zaustaviti štrajk. Nakon tužbe Vlade, Županijski sud u Zagrebu nepravomoćnom odlukom od 08. travnja 2005. godine zabranjuje HLS-u organizaciju i provođenje štrajka koji je bio zakazan za 11. travnja 2005. godine. Kako odluka Županijskog suda nije bila konačna, 11. travnja 2005. godine u 8 sati započeo je drugi opći štrajk hrvatskih liječnika zaposlenih u ustanovama kojima su vlasnici RH, županije i gradovi. Štrajku se odazvalo 85% pozvanih liječnika koji su postupali po naputcima organizatora štrajka. Za razliku od prethodnog štrajka, ovaj put mediji su objektivno, kvalitetno i izdašno popratili štrajk. 12. travnja 2005. godine na zahtjev Vlade, sud je donio privremenu mjeru o zabrani štrajka koja je bila izvršna i praktično je zaustavio štrajk. Vrhovni sud svojom presudama potvrdio je e privremenu mjeru, a nakon toga i presudu Županijskog suda o zabrani štrajka. U tijeku je postupak na Ustavnom sudu RH, kojeg je pokrenuo HLS, protiv presude Vrhovnog suda. Umjesto socijalnog dijaloga Vlada je posegnula za daljnjom represijom i u izmjenama Zakona o zdravstvenoj zaštiti predložila da se liječnicima defacto zabraniti štrajk suprotno demokratskim standardima. Na taj način Vlada izravno krši ljudske i ustavne slobode liječnika, svrstava ih u građane drugog reda. HLS će nastaviti pravnu bitku za strukovni kolektivni ugovor i pravo na štrajk. Ukoliko ne polučiti pozitivan rezultat u tuzemstvu, pravdu će potražiti pred međunarodnim sudom. Istovremeno će nastaviti internacionalizaciju problema kroz FEMS i druge strukovne udruge. HLS ima načina i nastaviti će borbu za zaštitu interesa liječnika, osobito svojih članova.

Nakon rezimiranja dosadašnjih događanja ostaje gorak okus i spoznaja kako svaka vlast suočena s neoborivim argumentima radije poseže za represijom nego sustavnim rješenjem. Koliko je to pogubno za budućnost sustava i kvalitetu zdravstvene zaštite, pitanje je. Poželjna je znanstvena valorizacija neposrednih i posrednih uzroka, učinaka i posljedica kao dobra osnova u promišljanju i provedbi započetog projekta zaštite staleškog statusa.

Literatura:

1. Zakon o zdravstvenoj zaštiti. NN br:121, 29.7.2003.
2. Zakon o liječništvu. NN br:121, 29.7.2003.
3. Zakon o stomatološkoj djelatnosti. NN br:121, 29.7.2003.
4. Kolektivni ugovor za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja. NN br:9, 17.1..2005.
5. Odluka o raspisivanju referendumu o prihvaćanju Kolektivnog ugovora s odredbom o doprinosu solidarnosti za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja. Dodatak- strukovni kolektivni ugovor za liječničku i stomatološku djelatnost. NN br:183, 23.12.2004.
6. Zakon o radu. NN br:137, 1.10.2004.
7. Uredba o dodatku na plaće doktora medicine i doktora stomatologije. NN br:44, 5.4.2005.